

Вашингтон – Из Вашингтона је Техерану, посредством Швајцарске, упућен формални захтев да „врати изгубљену опрему”. Ово су, у посебним изјавама, потврдили и председник Барак Обама и државна секретарка Хилари Клинтон.

„Ми смо тражили да нам га врате – видећемо како ће Иран да одговори”, рекао је на конференцији за штампу са ирачким премијером Маликијем, у понедељак у Белој кући Обама.

Реч је о „изгубљеној” америчкој беспилотној летелици („дрону”), коју су Иранци у понедељак изложили као важан трофеј у свом пропагандном рату против САД. Та летелица, „сентинел”, или званично RQ-170, произвођача „Локид Мартин”, изгледа прилично очувано, мада је доњи део њеног група сакривен америчким заставама на којима су звезде замењене лобањама, па се не види да ли је трап можда ипак оштећен.

Одговор из Техерана је стигао веома брзо: не само да шпијунски дрон неће бити враћен, него ће Иран да тужи САД због „инвазије”. Уз то, поднета је и жалба Савету безбедности УН.

У сенци пропагандних плотуна које долазе углавном са иранске стране, главна недоумица је колики је стварни амерички губитак с обзиром на супертајни статус „сентинела”, односно у коликој мери ће Иранци, а поготово Русија и Кина, моћи да „декодирају” технологију која је Америци досад омогућавала да прибавља изузетно важне податке о иранском нуклеарном програму.

Док представници иранске армије тврде да су већ при крају читања података из компјутерских система летелице узапћене око 220 километара у дубини њихове територије и најављују да ће ускоро, техником „реверзибилног инжењеринга“, направити њену копију, амерички медији, позивајући се на домаће експерте, износе противречне оцене о томе.

По оцени личности која је у сваком случају за ово компетентна – Леона Панете, секретара за одбрану (иначе бившег директора ЦИА), прецизну процену је тешко дати, јер она зависи о тога „у каквом су стању делови“ који су у рукама Иранаца.

Ричард Абулафија, аналитичар аеронаутичке технологије, за веб-сајт DefenceNews.com је изјавио да има мало примера да су неке земље стратешки узнапредовале једноставним заробљавањем неког непријатељског система. Совјети су, на пример, развили свој програм млазних мотора копирајући западну технологију, али никад нису достигли ниво, а камоли претекли Запад у области авијације.

У конкретном случају, овај стручњак каже да је „сентинел“ у рукама Иранаца исто као „давање 'ферарија' онима који су тек савладали технологију воловских кола“. По њему, главни ризик је да ће они остатке дрона продати „трећој страни“. Наравно, мисли на Русију и Кину.

Питер Сингер, из Брукингс института, мисли да Иранци немају знања да дешифрују тајне дрона, али Кина то свакако може. „Кинези у овој врсти технологије заостају само једну генерацију и ако дођу у посед радног или оштећеног модела, то није добро за нас“, изјавио је магазину „Тајм“. „Није лако урадити обрнути инжењеринг, али много је лакше нешто направити кад можете да проучавате модел.“

Губитак „сентинела“ је иначе трећи пример да САД остају без једне летелице „невидљиве“ („стелт“) технологије. Први случај је обарање једног Ф-117 код Буђановаца, током НАТО бомбардовања Србије због Косова, други је квар „стелт“ хеликоптера у акцији ликвидације Осаме бин Ладена у Пакистану, док је трећи овај ирански.

М. Мишић

(Политика)